

Grzegorz Kalejta

Jak sprawić, by odpowiedzi przy tablicy były mniej stresujące?

Odpytywanie – odwieczny problem szkolny

Każdy nauczyciel doskonale zna tę sytuację – wypowiedziane słowa „zapraszam do odpowiedzi” wywołują natychmiastową reakcję w klasie: uczniowie spuszczaają głowy, niektórzy udają, że są zajęci pisaniem, inni nerwowo przerzucają kartki w zeszytach. To naturalne – odpowiedzi ustne od zawsze wywołują stres zarówno wśród uczniów, jak i nauczycieli. Jednak czy musi tak być? W tym poradniku pokażę, jak można zmienić ten, często trudny, moment w bardziej przyjazny i konstruktywne doświadczenie edukacyjne.

Tradycyjne metody wyboru – co stosowaliśmy do tej pory?

Tradycyjne metody wyboru ucznia do odpowiedzi są nam wszystkim dobrze znane. Wielu z nas stosuje sprawdzone sposoby – jedni „idą” według kolejności w dzienniku, inni wykorzystują datę lub wymyślają bardziej skomplikowane systemy, sumując na przykład cyfry dnia z numerem w dzienniku. Coraz częściej sięgamy też po nowoczesne rozwiązania, takie jak generatory liczb losowych (np. https://generujemy.pl/losowa_liczba) czy aplikacje mobilne. Każda z tych metod ma swoje zalety, ale żadna nie rozwiązuje podstawowego problemu: elementu zaskoczenia i związanego z nim stresu.

Odpytka bez stresu? To możliwe!

A gdyby tak dać uczniom większe poczucie kontroli nad sytuacją? Przedstawiam pomysł, który może sprawić, że odpowiedzi staną się mniej stresujące, a jednocześnie bardziej angażujące. Wystarczy wcześniej przygotować zestaw pytań i udostępnić uczniom link do wirtualnego koła losującego. W ten sposób każdy może zapoznać się z możliwymi zagadnieniami, co pozwala lepiej się przygotować i zminimalizować element niepewności.

Taka metoda ma kilka zalet:

- **Mniejszy stres** – uczniowie wiedzą, jakie pytania mogą się pojawić.
- **Element losowości** – nauczyciel nie musi podejmować trudnej decyzji, kogo wybrać.
- **Aktywność i zaangażowanie** – uczniowie mogą się lepiej przygotować, wiedząc, że los może wskazać każdego.
- **Nowoczesne narzędzia** – wykorzystanie technologii sprawia, że odpytywanie staje się bardziej atrakcyjne.

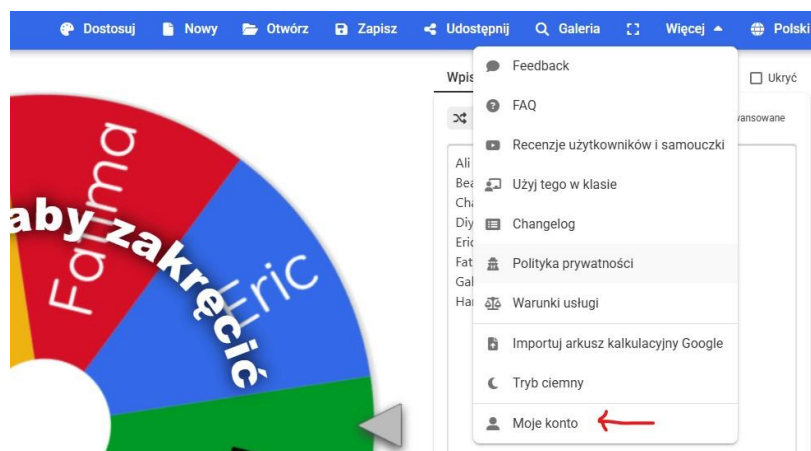
Czy taka metoda sprawdziłaby się w Twojej klasie? Może warto spróbować i przekonać się, że odpowiedzi przy tablicy nie muszą być wyłącznie źródłem stresu, lecz mogą stać się ciekawym i rozwijającym elementem lekcji.

Wheel of Names – nowoczesne rozwiązanie

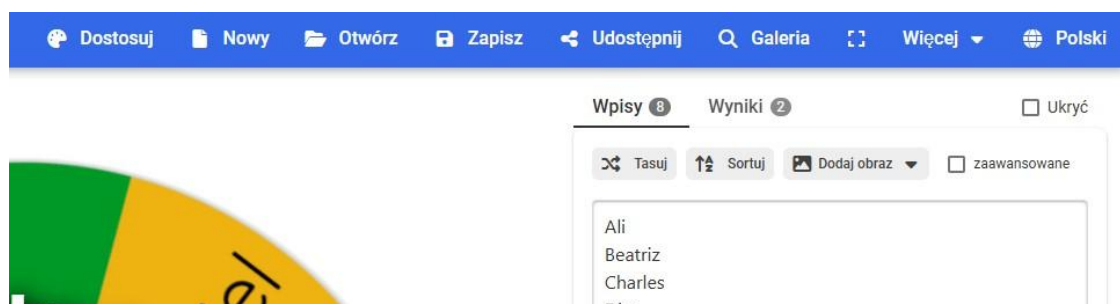
Właśnie dlatego warto zainteresować się narzędziem Wheel of Names (*Koło imion*), które może zmienić sposób, w jaki przeprowadzamy odpytywanie. To nie jest tylko kolejna aplikacja do losowania – to kompleksowe rozwiązanie, które może pomóc stworzyć bardziej przyjazne środowisko nauki.

Pierwsze kroki z narzędziem

Pierwszym krokiem jest wejście na stronę wheelofnames.com. Po wejściu warto od razu zmienić język na polski – znajdziemy tę opcję w prawym górnym rogu. Następnie zakładamy konto – to ważny krok, który pozwoli nam zachować nasze koła losujące przez cały rok szkolny.

Interface strony jest intuicyjny i przyjazny nawet dla osób, które nie czują się pewnie w świecie technologii.

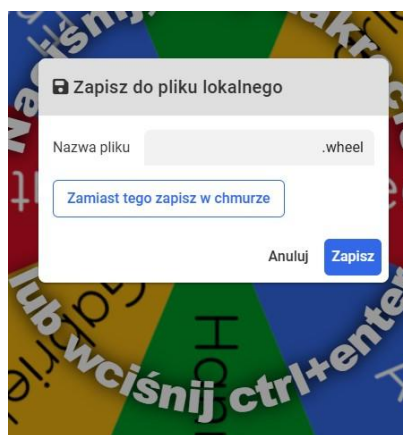
Tworzenie własnego koła losującego

Gdy mamy już konto, możemy rozpocząć tworzenie naszego pierwszego koła. Wpisujemy imiona uczniów – warto dodać pierwszą literę nazwiska, jeśli w klasie powtarzają się imiona.

Pamiętajmy o RODO! Koło możemy zapisać bezpośrednio na stronie lub w chmurze – to drugie rozwiązanie daje nam większą elastyczność i dostęp z różnych urządzeń.

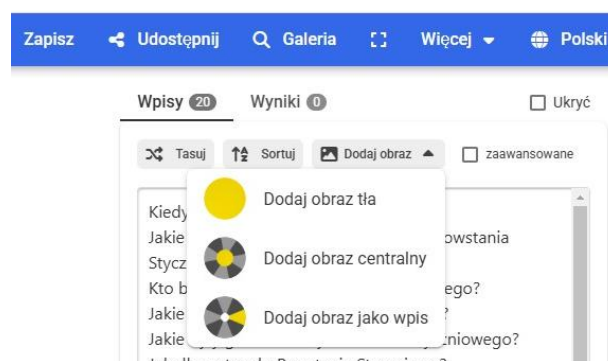

Jeżeli zapiszemy w tej drugiej lub trzeciej opcji, wówczas możemy wybrać **Otwórz** i pojawi się okno, w którym można wybrać dysk lub chmurę:

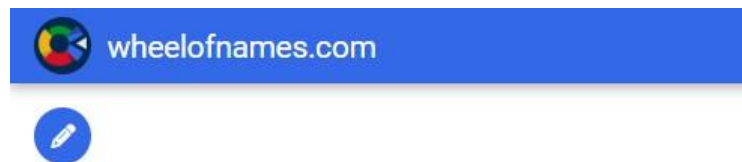
Uwaga: Zawsze będziesz mieć dostęp do zapisanych kół, o ile otworzysz lub zapiszesz dowolne koło przynajmniej raz na 12 miesięcy.

Do utworzonego koła można dodać obraz tła (dla całego koła) np. z dysku, obraz centralny (czyli to, co jest w środku), ale także **Dodaj obraz jako wpis** i wówczas w polu koła pojawi się wybrana ilustracja.

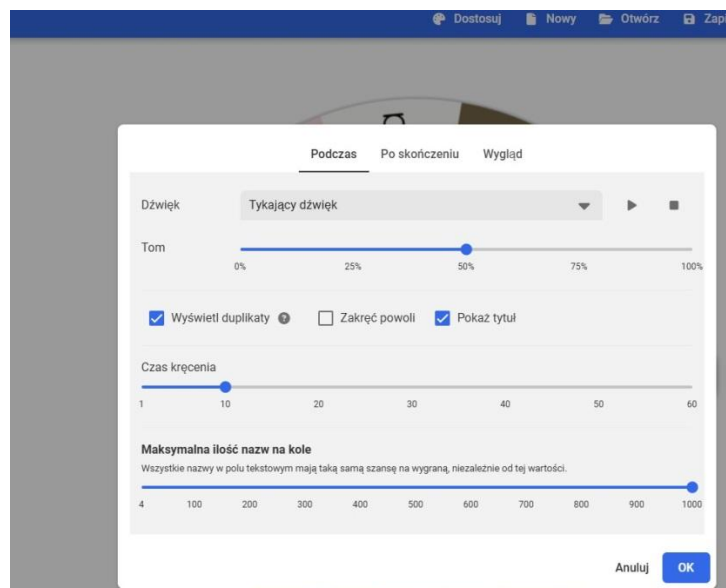

Nasze elementy koła możemy sortować lub losowo tasować. Natomiast opcja **zaawansowane** daje możliwość zmiany koloru pola, jego wielkości. Warto na koniec zaznaczyć **Ukryć**, żeby prawy panel nie był widoczny i nie rozpraszał uwagi.

Klikając ikonę ołówka w lewym górnym rogu zmieniamy nazwę koła, możemy też dodać jego opis.

Możemy na początku wybrać **Dostosuj**, co pozwala nam tutaj określić, co się będzie działo podczas kręcenia kołem – np. wybrać dźwięk czy pokazać tytuł, określić ilość nazw na kole, czy nawet wybrać czas kręcenia kołem. Tutaj wybieramy, co ma się pojawić po zakończeniu kręcenia kołem oraz podstawowe elementy dotyczące wyglądu koła.

Przygotowanie zestawu pytań

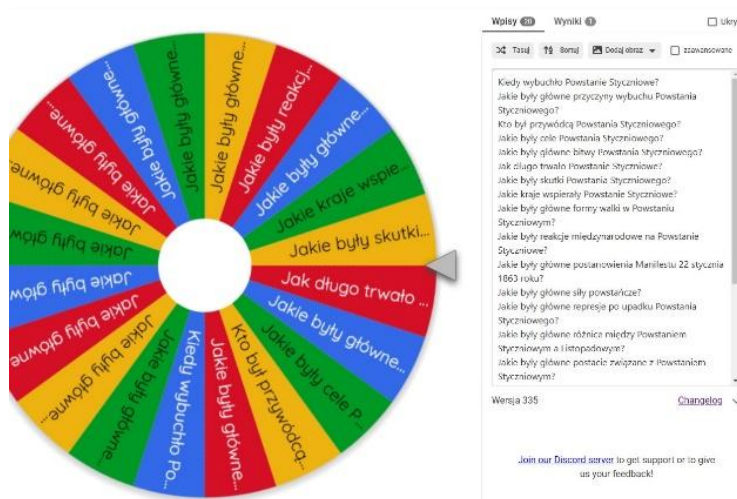
Ale prawdziwa magia zaczyna się, gdy przechodzimy do tworzenia zestawu pytań. Tutaj do pomocy w przygotowaniu pytań możemy wykorzystać nowoczesne technologie, takie jak sztuczna inteligencja. Weźmy przykład z historii – chcemy przygotować pytania dotyczące powstania styczniowego:

Czy możesz na podstawie <http://www.tomaszewska.com.pl/3gim.2r.4n.powstanie.styczniowe.pdf> przygotować listę 20 pytań. Na koniec podaj przykładowe odpowiedzi. Nie numeruj pytań.

Oczywiście! Oto lista 20 pytań na podstawie dokumentu dotyczącego Powstania Styczniowego:

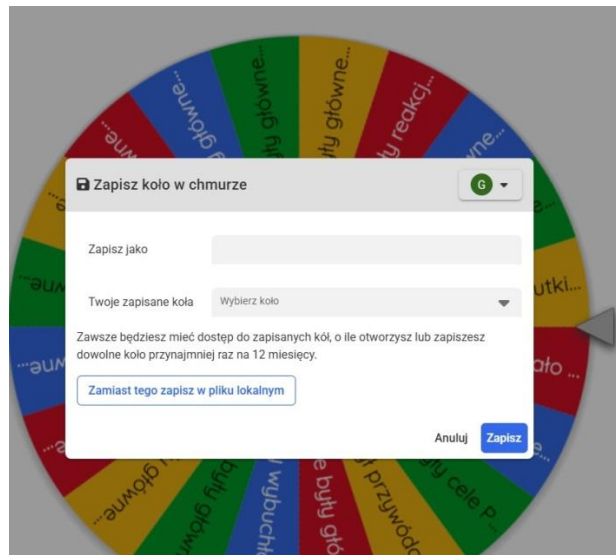
1. Jakie były główne przyczyny wybuchu Powstania Styczniowego?
2. Kiedy dokładnie rozpoczęło się Powstanie Styczniowe?
3. Jakie były cele polityczne i społeczne powstańców?
4. Kto był przywódcą Rządu Narodowego podczas powstania?
5. Jakie znaczenie miała branka w wybuchu powstania?
6. Jakie były główne bitwy i potyczki podczas Powstania Styczniowego?
7. Jakie kraje udzieliły wsparcia powstańcom, a jakie pozostały neutralne?
8. Jakie były skutki klęski Powstania Styczniowego dla polskiego społeczeństwa?
9. Jakie represje zastosowały władze rosyjskie po stłumieniu powstania?
10. Jaką rolę odegrały kobiety w Powstaniu Styczniowym?
11. Jakie były główne hasła i idee propagowane przez powstańców?
12. Jakie były różnice między "czerwonymi" a "białymi" w kontekście powstania?
13. Jakie były reakcje międzynarodowe na wybuch Powstania Styczniowego?
14. Jakie były najważniejsze dekrety Rządu Narodowego?
15. Jakie były przyczyny klęski militarnej powstania?
16. Jakie były długofalowe skutki Powstania Styczniowego dla polskiej kultury i tożsamości?
17. Jakie były główne metody walki stosowane przez powstańców?

Możemy skorzystać z bezpłatnego narzędzia **DeepSeek** (chińskiego chatbota opartego na sztucznej inteligencji, podobnego do popularnego ChatGPT), które pomoże nam utworzyć odpowiednią listę pytań na podstawie materiału źródłowego.

Możemy również przygotować sobie ściągę i dopisać, aby AI przygotowało nam także listę odpowiedzi! Otrzymujemy listę pytań, którą kopiujemy i wklejamy do okna Wheel of Names.

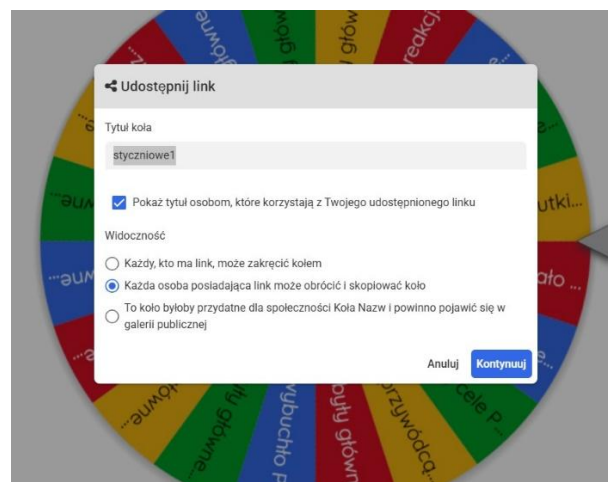
Teraz wystarczy zapisać nasze koło i już gotowe!

Udostępnianie i używanie koła

Gdy mamy już gotowy zestaw, wklejamy go do naszego koła i zapisujemy. Teraz przychodzi najważniejszy moment – udostępnienie koła uczniom.

Możemy nasze koło udostępnić uczniom, aby mogli przygotować się do odpowiedzi. Teraz nie mogą narzekać, że nie znali pytań. Wybieramy opcję **Udostępnij**. Opcja udostępnienia linku oznacza, że do odbiorcy trafi link do koła z obecnymi nazwami, kolorami i ustawieniami. Pamiętajmy, że link działa dla każdego i można go udostępnić np. przez e-mail, stronę internetową, media społecznościowe itp., natomiast nieużywane linki zostaną usunięte po 365 dniach.

Następnie **Kontynuuj**; w nowym oknie oprócz nazwy naszego koła musimy koniecznie zaznaczyć **Każda osoba posiadająca link może obrócić i skopiować koło**. Teraz wystarczy, że zakreślimy kołem i mamy gotowe pytanie. Jeżeli klikniemy **Zamknij**, pytanie nadal będzie znajdowało się w ogólnej puli wszystkich pytań, z kolei wybranie **Usuń** powoduje, że pytanie już się nie powtórzy.

Dzięki opcji udostępniania linku, uczniowie mogą w domu przećwiczyć odpowiedzi na wszystkie potencjalne pytania. To fundamentalna zmiana w podejściu do odpytywania – eliminujemy element zaskoczenia, dając uczniom szansę na dobre przygotowanie się.

Praktyczne zastosowanie podczas lekcji

Podczas lekcji proces jest prosty – kręcimy kołem, które losuje zarówno ucznia, jak i pytanie. Możemy zdecydować, czy wylosowane pytanie ma zostać w puli (opcja **Zamknij**), czy też chcemy je usunąć, aby się nie powtarzało (opcja **Usuń**). To daje nam pełną kontrolę nad przebiegiem odpytywania.

Korzyści dla wszystkich

System ten przynosi korzyści obu zaangażowanym stronom. Uczniowie czują się bezpieczniej, wiedząc, jakie pytania mogą paść. Mają czas na przygotowanie się, mogą przećwiczyć odpowiedzi w domu, a element losowości sprawia, że proces jest postrzegany jako sprawiedliwy. Nauczyciele z kolei oszczędzają czas na wymyślaniu pytań na bieżąco i unikają oskarżeń o stronniczość.

Rozwiązywanie potencjalnych problemów

Warto też pomyśleć o sytuacjach szczególnych. Co, jeśli w szkole zawiedzie internet? Dobrze jest mieć przygotowaną offline'ową wersję koła lub wydrukowaną listę pytań. A co z uczniami, którzy nie mają w domu dostępu do technologii? Dla nich możemy przygotować tradycyjną, papierową wersję pytań.

Podsumowanie i perspektywy na przyszłość

Podsumowując: wprowadzenie systemu losowania z wykorzystaniem Wheel of Names to krok w stronę bardziej przyjaznej edukacji. Łącząc tradycyjne metody sprawdzania wiedzy z nowoczesnymi narzędziami tworzymy środowisko, w którym uczniowie mogą się rozwijać bez nadmiernego stresu. Pamiętajmy jednak, że samo narzędzie to nie wszystko – kluczem do sukcesu jest konsekwentne stosowanie ustalonych zasad i otwartość na feedback ze strony uczniów.

Zachęcamy do dzielenia się swoimi doświadczeniami i sugestiami – wspólnie możemy sprawić, że odpowiedzi ustne przestaną być źródłem stresu w polskich szkołach.